

Politiszkos žinios.

Revoliucija Maskolijoje.

Paskutiniai atsitikimai Maskolijoje nustatė ant antrą laipsnio karę su Japonija; tie atsitikimai be abejonės atsiliepi ir ant karės ryto. Randas negali ant syk vesti karę su Japonija ir su savo loconais žmonėmis. Dar pereitą subatą dieną visi tikėjosi, kad caras, turėdamas ant sprando karę su Japonija, nusilenks prieš savo žmones, jeigu neišpildys visi visus reikalavimus, tai bent išklausys žmonių pasiskundimų. Išpuolė vienog kitaip. Mat ką Dievas nori nubausti, tam protą atima.

Jau laike maskoliskų trijų karių aisku buvo, kad Peterburge rengiasi kas carui nemalonaus atsitikti. Mat tą dieną popai laiko dievmdystas ant upių. Peterburge ant Nevos upės buvo parengta carui, jo šeimynai, diplomatomams ir augščiausiems urėdūnams speciališka triobelė. Šventinant vandenį, paprastai šauda iš kanuolių. Šaudė ir šmet, tik mat viena kanuolė, vietoj tuščio šuvio, paleido kartacą ir tai tiesiog į pastatytą ant ledo triobelę, kur buvo caras su savo šeimyna. Jeigu kulką būtų nuėjusį pūę pėdos žemiau, iš visos Romanovų giminės ne būtų nieko likę.

Randas tvirtina, kad tas atsitiko per neprižiūrėjimą. Tokių atsitikimų jau neprižiūrėjimu aiškinti negalima, kartą vietoj tuščio patro- nų per neapsižiūrėjimą į kanuolės vamzdį patekti negalėjo. Ką rando tirinėtojai susekė, nežinia, kadangi randas to negarsina ir garsinti negal, negal juk caras prieš visą svetą girtiesi, kad teip silpnai sėdi ant sosto ir kad ant jo gyvasties tykoja nekenčianti jo locon pavaldiniai, net kareiviai.

Gerai dar kad tas atsitiko porą sanvaidžių vėliau. Jeigu būtų atsitikęs tas, kad Maskolija užrubežiuose įsukojo paskolos ant karės vedimo, neks pinigų nebūtų skolinės ir dėl jų stokos caras nebūtų galėjęs tęsti ilgiau karę su Japonija.

Ant to nepasibaigė caro nelaimės, bet tas buvo tik pradžia. Paskui Peterburge ir jo aplinkinėse užimė darbininkų štraikai ir išsiplati- no teip greitai, kad skaitlius štraikuojančių darbininkų pasiekė 200000, o prie darbininkų, žinoma, prisidėjo daugelis inteligencijos, revoliucionieriai ir liberalai. Vadovu darbininkų pasirodė popas Gopon, kaip išėmimas, kadangi visi veik popai priešiniškai laisvės, jie yra šalininkais reakcijos ir pančių, kaip ir mūsų kunigai. Darbininkai per savo delegatus padavė vidaus ministeriui Sviatopolk-Mirskini reikalavimą, kad caras nedėlioj taigi 22 d. sausio atkak- tų į Peterburgą, į žieminių rūmų ir išklausytų ant plianius susirinkusių darbininkų pasiskundimų ir reikalavimų, kadangi urėdūninkai nenori darbininkų klausyti. Popas Gopon užtikrino net carą, kad jeigu išpildys minių reikalavimą, ne plaukas nuo galvos nenupuls; ant apgynimo caro ypatos siulė net gvardiją iš 400 darbininkų. Darbininkų atsiliepime buvo išreikšti ne vien reikalavimai didesnių algų, 8 val. darbo dienos, bet ir konstitucijos.

Taigi aišku, kad darbinin-

kai štraikus pakėlė susizino- ję su inteligencija, su visais šalininkais liberaliskų reformų. Užbaigoj darbininkų atsiliepimo buvo pridėta, kad tokiose sanlygose kaip iki šiol, biurokratų išnaudojami ir persekiojami žmonės ilgiau gyventi negali; jeigu caras neišklausys su užsitikėjimu prie jo besisaukiančių žmonių, tai geriau, kad visi žmonės ir pati Maskolija pražūtų.

Pereitą nedėlią Peterburge laikraščiai nešėjo, kadangi štraikuojanti darbininkai iš spautuvų išvaikė dirbančius darbininkus, neaplenkė nė rando spautuvų; užrubežių, vienog, laikraščiai paduoda, buk Mirsky perdavė carui darbininkų reikalavimus, bet caras, ar iš baimės, ar per kvailumą, atsakė ant darbininkų pakvietimo keliauti į Peterburgą.

Įtekmingiausi Peterburgo laikrastininkai, raštininkai, universiteto profesoriai, matydami kas darosi, dar naktį norėjo perkalbėti vidaus ministerį saugotiesi kraujo praliejimo, bet tas atsakė inteligencijos deputaciją priimti. Ji nusidavė pas garsų Witte, meldama pagelbėti. Witte deputaciją priėmė, bet atsakė, jog nieko negali padaryti, kadangi neturi įtekmės ant valdžią turinčių. Mirskio gi viskas buvo parengta ant kraujo praliejimo, kareiviai ir kanuolės buvo su trauktos ant placių.

Dar subatą revoliucionierių vadovai, matyt ant padrasinimo minių, įkalbinėjo, buk svarbiausių gvardijos regimentų: Izmailo ir Semionovo regimentų kareiviai atsakė šaudyti į beginklių žmonių minias, bet paskui pasirodė, kad ypač užsitikėjimas ant jų regimentų kareivių buvo su visu be pamato.

Atėjo laukiama su neramumu visų Peterburgo gyventojų nedėlios diena. Darbininkų pulkai, kaip pirmą apreiškė, traukė ant plianciaus prieš žieminių ciecoriaus rūmų; darbininkus, apsirėdę į arnotą, su kryžium rankoj, vedė popas Gopon. Ant prisakymo kariūnėms vadovų išsikirstyti, darbininkai atsakė, jog atėjo krašto tėvui pasiskusti, išpasakoti savo vargus, kokių ilgiau kęsti negali. Kariūnėms vadovai tuojaus liepė į minias šaudyti. Skerdynės begin klių žmonių ant Peterburgo gatvių traukėsi per visą nedėlios dieną. Darbininkai, teip kaip darė jų sandraugai laike didesės revoliucijos Prancūzijoje, ant gatvių rengė barikadas, lupdami akmenis, bet kad kokių nors ginklų mažai kas turėjo, tai barikadas apvaldė kareiviai.

Kaip sako, vien tarp artillerijos kareivių yra prijaučianti darbininkams, ant artillerijos caras neužsitiki, todėl prieš minias artillerijos nedrįsta vartoti, kad ji atvirai nestotų revoliucionierių pusėj. Vien kareiviai Maskvos regimento atsakė šaudyti į minias. Biauariais pasirodė kareiviai minėtų gvardijos regimentų, ant kurių darbininkai didžiausią turėjo užsitikėjimą ir žinomi visur iš savo žiaurumo kazakai.

Kiek iš viso pereitą nedėlios dieną Peterburge žmonių pražuvo, nežinia, kadangi valdžios skaitlių savo žiaurumo aukų slepia. Užrubežių laikraščiai teipogi tikrų žinių neturi: skaitlių užmūstyti ir pasautų paduoda nuo 500

— 7000 žmonių. Skaitlius pražuvusių žmonių ne teip svarbus, kaip persitikrinimas, kad žmonės nuo caro nieko gero negali laukti; dabar ir spangliausi caro garbintojai pamatė, kad jis nesidrovi lieti kraują įsiekiančių pas jį teisybės su užsitikėjimu žmonių. Gana, kad už žmonių pinigų užlaikomi kareiviai, iš ginklų už žmonių pinigų pirkty, pralėjo kraują Maskolijos ukės ir tai ne kokių ten prispaustų lietuvių, lenkų, bet tikrų maskolų.

Kraujas beginklių žmonių, vis tiek kiek jų pražuvo, ar šimtai, ar tūkstančiai, šaukia atmonijimo. Atmonijimas už biauarius darbus rando ateis, nes turi ateiti, amžinai skriausti, pančioti, stumti į vargą milijonus ukės, kad iš to turėtų naudą 200000 urėdūnų, ne joks randas negali. Ankščiau, ar vėliau ateina laikas, kada už piktus darbus reikia atsakyti. Caras Mikalojus turi atsakyti ne vien už savo darbus, bet ir už čielą eilę prieš jį buvusių carų.

Taigi nuo seniai laukiama Maskolijoj revoliucija užimė, ir tie, kurie dar tikėjo, kad žmonės nuo caro per maldavimus gali apturėti laisvę, tik per maldavimus gali pas jį rasti teisybę, dabar pamatė, jog net tikri maskolai mat per kraujo praliejimą nuo savo valdono gali ką pelnyti.

Ne be pamato popas Gopon po šuvių į beginkles minias ir garsus raštininkas Gorky, tarp varguolių turintis tokią jau įtekmę, ką ir Tolstoj, atvirai pasakė, jog Maskolija neturi jau caro, terp jo ir žmonių vis stovės kraujas, kuris stabdys užsitikėjimą ir susipratimą. Dabar Peterburge carą žmogžudžių apšaukė, o pirmą jį tėvu vadino; jeigu kas blogo atsitiko, žmonės tikėjo, kad tas galėjo tik per tai atsitikti, kad caras nežino apie blogus darbus savo tarnų. Dabar žmonės pamatė, kad tas tėvas yra biauarsnis už patėvį, jis žmogžudis, žudo loconus ukės jį penicinus.

Kaip gali pasibaigti užimusi revoliucija, sunku dabar įspėti, nežinant kaip yra pasirengę revoliucionieriai. Jeigu revoliucionierių organizatoriai suorganizavo gerai pajėgas, jeigu terp darbininkų Peterburgo, Maskvos, Varšavos, Tifliso, Rygos, Helsingforso, Kijevo ir tt., yra susipratimas, jeigu terp reikalaujančių laisvės maskolų ir vadovų prispaustų tautų yra koks susipratimas, jeigu visi veiks vienybėj, jeigu pasirupino ginklus — revoliucija netik gali, bet turi pasiekti. Jeigu gi revoliucija apsirubežius Peterburgu, jeigu ir čia pulkai darbininkų prieš kareivių šuvius turės stoti su nuogoms rankoms, caras revoliuciją suvaldys. Už pralietą kraują reiks tasyk kaltinti ne vien carą, bet ir revoliucijos vadovus, kad jie nesurengė visko, kas tokiose atsitikimuose neatbutinai yra reikalinga. Organizatoriams reikia daugiau negu drąsos — proto ir apsvaistymo, permatymo visko.

Popas Gopon likosi ant Peterburgo gatvių pasautas, bet neapleido darbininkų. Jo pirma nieks nepažinojo, jis darbavosi tykliai, nešaukė, nerėkavo ir suorganizavo revoliuciją Peterburge. Klausymas tik, ar jis užmezgė ankštesnį ryšį ir su darbinin-

kais kitų miestų ir ar parupino ginklus?

Po baisių skerdynių Peterburge nedėlioj, panedėlis perėjo gana ramiai. Mat ir žmogžudžiai po darbu liūšėsi. Dabar oficerius Peterburgo inteligencija kitaip nevadina kaip brolydžiais. Gėdina juos, kad drąsą savo rodo ne karę su japoniečiais, bet karę su loconais broliais, namieje, kur pavojaus nėra.

Ką gi mes lietuviai privaleme užimusi revoliucijai Maskolijoj daryti, mislyti apie tai, tai pareigia lietuvių vadovų Lietuvoj. Ar jie padarė kokį sutarimą, ar parupino ginklus, ar suorganizavo tėvynės brolius, mes nežinome. Laikas, vienog, ir mums rengtiesi. Jeigu visoj Maskolijoj užsidėgs revoliucija, mes negalime sėdėti rankas sudėję ir laukti paskui kitų malonės. Jeigu mes nieko neaukausime, jeigu nieko nedarysime, tai nieks mums nieko neduos. Vietoj bėgti į užrubežius jauniems vyrams, priderėtų rengtiesi, nes gal ateiti laikas stoti į karę už laisvę savo tėvynės. Lietuviams ir šokiūs tokius užimtus lengviau gauti iš užrubežių negu Peterburgo darbininkams.

Peterburge užgoso visi žiburiai. Policistai vaikščioja po namus ir persergeti gyventojus, kad neitų iš namų. Gyventojai bijosi, kad darbininkai neišnaikintų vandens traukimo dūdų ir paskui nepadegėtų miesto.

Darbininkai apvaldė kelias ginklų parduviņas ir paėmė visus, kokius tik rado, ginklus, kitas parduviņas uždarė policija ir ginklus pernešė į policijos krautuves.

Darbininkų štraikai užimė jau Maskvoj, Charkove ir kituose miestuose. Sebastopolį dega arsenalai. Rengiasi ant syk sustraikuoti visi tarnaujanti ant geležinkelų. Jeigu tas atsitiktų, neva su kunigais, bet syk išvyti iš Prancūzijos zekoninkai visgi negalės grįžti, kadangi tiesos juos išvejančios parlamento užtvirtintos.

Prancūzija.

Vietoj pasitraukusios, priešingos kunigams Combeso ministerijos, susitvėrė nauja; sutvėrė ministeriją buvęs jau Prancūzijoje ministerių perdėtinis Rouvier. Iš senų ministerių naujoje pasilikę užrubežinių dalykų ministeris Delcasse. Žinoma, pasilikę užrubežinių dalykų ministeriui, užrubežinė Prancūzijos politika su persmainy- mu ministerijos nepersikeis; persikeis tik viduriniai reikaliai; pasilikus šiek tiek kovos su kunigais, bet syk išvyti iš Prancūzijos zekoninkai visgi negalės grįžti, kadangi tiesos juos išvejančios parlamento užtvirtintos.

Isz Lietuvos.

Is Vilniaus.

20 mokintinių augštesnių klasių Vilniaus chemiškai technikos mokyklos, po varė dovyste chemijos mokinio, atsilankė Rygoj, kur apžiūrėjo specialiską chemiškąs dirbtuves.

Vilniaus teatre kada nekad duoda perstatymus mokyklų mokintiniams. Toks perstatymas buvo paskutinę dieną pereitų metų. Bilietus galima buvo pirkti už pusę prekės: apart to, teatro užveizda išsiuntinėjo į miesto vidutines mokyklas visai dykai 120 bilietų mokintiniams.

Paskutinę dieną pereitų metų Vilniuje buvo dideli šalčiai: pagal Celcius termometrą buvo 20° žemiau zero. Nėris užalo. Šalčiai metų pabaigoj buvo visoj Lietuvoj.

Vilniuje susitvėrė žemdirbių uždėdijimo ir pensijų kasa. Įstatus kasos užtvirtino jau žemdirbystės ministeris. Pereitame „Lietuvos“ numerij buvo pagsarsinta apie apvogimą didesės kasos Pagirinių geležinkelį. Kasą rado įmestą į šulinį ant kiemo vienu namų ant Škaplierinės gatvės, bet kasa buvo tuščia.

Ant nupirkimo malkų kurinimui ant placių laike di-

delių šalčių, kad darbininkai ir vežėjai turėtų kur pasislodyti, miestas ant šios žiemos iš savo kasos paskyrė 300 rublių.

Ant nupirkimo malkų ir dalinimo beturčių šeimynoms ant šių metų miestas iš savo kasos paskyrė 700 rublių.

Kadangi į Vilniaus kataliką dvasišką seminariją šmet priėmė daugiau klierikų, tai padidino ir profesorių skaitlių. Seminarija dabar stengiasi priimti kuo daugiau baigusius visą gimnazijų kursą; tokiems ant pabaigo mokslo seminarijoj užteks dviejų metų. Tokiu būdu dvasiška valdžia mat nori parupinti Lietuvai daugiau apšviestųjų kunigų. Kad tik jie būtų ir geresniais.

Is Lietuviško Minsko.

Paskutinę dieną pereitų metų (pagal Amerikoj vartojamą kalendorių), Minsko ap- linkinėse siautė smarkios sniego darganos. Sniegas užnešė geležinkelius teip, kad trūkiai į Minską atėjo daug vėliau negu priderėjo, tuli trūkiai pasivėlino net ant 12 val. Ant stacijos Chorobichės susimūšė du bėganti į priešingas puses trūkiai ir abudu iš dalies susidavė.

Minske ant pirmiesio rando namieje užmūstus: 70 metų žydą siuvėją Sagalicką ir jo pačią. Žmogžudžius sūmė: jais pasirodė kaimynų- etoj gyvenanti krikščionys, o vienas iš jų buvo gana turtingu. Jie mat išgirdo, kad siuvėjas turi 20 rubl. namieje ir dėl tų pinigų papildė žmogžudystę. Žmogžudžius į namus naktį įsileido pats siuvėjas, tikėdamas, kad turtingas kaimynas turi kokį svarbų reikalą.

Is Šiaulių, Kauno gub.

Netoli Šiaulių, kaime Palynuose, loconuose namuose rado užmūstus: bajorą Jordaną ir jo pačią Uršulę. Kadangi namieje viskas buvo išvartyta ir pinigų nebuvo, tai mena, kad užmūstę paslėpė didelę pinigų. Iš tirinėjimų pasirodė, jog su- nus Jordanas nuo jo pirmos pačios su tėvais nesutiko ir gyveno skyrium; ant jo todėl meta nužiurėjimą. Teipgi žmonės kalba, buk Pabalyņu ukininkas Venckunas pas sąvę paslėpė žmogžudžius. Yra tai vienog žmonių kalbos, tikrų žmogžudžių dar iki šiol nepasiekė suganti.

Ar tai būtų teisybė?

Minsko gubernijos bajorų vadovai: kunigaikštis Druckis, Sokolinsky, Diubansky, Korsakov, Samansky, atsilėpė į vidaus ministerį Sviatopolk-Mirskį su reikalavimu, kad visoj Lietuvoj būtų sulygintos tiesos visų tautų sąly- išpažintųjų visokių tikėjimų. Mirsky ant to atsakė, jog tas bus padaryta. Taigi klausy- mas ar tiesos nemaskoliskų kalbų bus teip jau sulygintos? Nežinia dar, kiek teisybės yra tame laikraščio paleistame paskale.

Atsiliepimas lenkų ir lietuvių dėl sugrąžinimo spaudos.

Matyt, sugrąžinimas lietuviškos spaudos Lietuvos lenkams nelabai patinka, ką rodo ir laikraščiai, išardami pasigailėjimą, kad turėdami spaudą, lietuviai, be lenkų tarpininkystės, galės savo laikraščiuose garsinti apie savo ir savo tėvynės reikalus.

Dabar, dėl sugrąžinimo spaudos lietuviams, šaka „Lenkiskos Tautiškos Lygos Lietuvoj“ išleido į lietuvius sekantį atsisaukimą:

„Broliai Lietuviai!

„Neatbutinas reikalas atsi- sremti prieš užrubežinius priešus paaukė mus gyventi kruvoj. Penki šimtai metų tokio gyvenimo surišo mus į vieną viespatystę, kuri įstengė mus apginti nuo svetimos mums rytų kultūros. Lai- kuose mūsų kankinimo, pradėdant nuo išdraskymo re- publikos iki šiai dienai, gy- venome sutikime (nevisada. Rd.), kovojome ir kentėjome drauge, o jeigu paskutiniuo- se laikuose terp jus pasirodė šešėlis neužsitikėjimo len- kams, nedavėme nė jokios priezasties nė jokių nepri- lankių jums darbu. Tas už- gimė tik dėl baimės, kad len- kiška kultura neprarytų lie- tuviškos; prie tokio neuži- kėjimo kurstė jus veidmai- ninga politika maskolisko rando.

„Šiandien, kada ženklai pa- budimo tautiskos dvasios lie- tuvių, iš pradžių sloginami sistemo maskoliskos politikos, kuriam pasirodė pavojingais, kada jusų krutėjimas pa- sirodė nesulaikomu, prieš- ga mums visiems caro valdžia rado už reikalingą truputį pa- liuosuoti raiščius, stabdan- čius jusų tautišką gyvenimą ir daleidžia jau atvirai, bet po cenzūros kontrole, išreikšti jusų mislis drukuotu žodžiu.

„Neįsigilinant į ilgesnį perkratinėjimą priežasčių, priedusią prie tokio libera- liško žingsnio neliberaliską randą, priimame tą atsitiki- mą teip, kaip priimtume, je- iku jis būtų pritaikytas prie- mus, lenkų: džiaugiamės, kad turtingas kaimynas turi kokį svarbų reikalą.

„Teip svarbioj jums va- landoj išreikiame mūsų bro- liškų jausmus, linkėdami jums tolesnio vystymosi ir drutinimosi.

„Tegul broliška lenkiška ranka suspaus lietuvišką ir tegul terp abiejų tautų iš- nyksta neužsitikėjimas teip reikalingas abiejų tautų prie- šams!

„Gyvenkite visada, broliai lietuviai!

„Komitetas Tautiškos Ly- gos.“

Po caro valdžia kenčia sun- kų jungą šešios dešimtys, o su smulkios daugiau, pa- vergtų tautų, kurios drauge tveria beveik didesnę pusę Maskolijos gyventojų. Je- iku terp tų pavergtų tautų būtų susipratimas, jeigu jos kiekviename atsitikime rem- tų viena kitą, jeigu viena ki- tai padėtų, randas negalėtų jų spausti ir išnaudoti. Je- iku gi šiandien visi nemasko- liški galivalai Maskolijoj su- pančioti, jeigu jų tiesas siau- rina randas, tai todėl, kad terp pavergtų tautų nėra vi- nybės, kad jos terp sąvę- dasi: lenkai nesutinka su lie- tuviais ir rusiniais, armėnai su gruziniais, latviai ir estai su vokiečiais ir tt.

Žinoma, maskoliskas ran- das siundo ir stengiasi tuos nesutikimus didinti, kadangi, kaip patarlė sako: dviem be- sipiaunant, trečias nandą traukia; bet kalbėkime atvi- rai: rando siundymai būtų be pasekmių, jeigu besipia- nanti neturėtų priežasčių ne- sutikti.

Nekalbėsim apie nesutiki- mus kitų Maskolijos paverg- tų tautų, bet peržiūrėsim

vien nesutikimus lietuvių su lenkais. Jeigu kas nori ne- sutikimus ištikro pašalinti, turi pirma juos pažinti; ne- sutikimų juk nėra be prie- zasčių, priežasčių prašalinus, išnyks nesutikimai. Noro ir žodžių čia neužtenka.

Neminėsim nesutikimų lietuvių su lenkais Amerikoj, kadangi čia prietikiškai kitoki, čia ir terp pačių lenkų nėra sutikimo, čia lenkų partijos- dasi tarp sąvę, viena parti- ja stabdo darbus kitos, kiek tik turi pajėgų; tas pats yra čia lygiai tarp lietuvių, kaip ir terp rusinų. Čia mes, ne- turėdami progos kovoti su mūsų tautos tikrais priešais, kovojame tarp sąvę. Mums mat rodo, kad be kovos ne- galima apsieiti, mums rodo, kad ta mūsų savitarpinė ko- va yra ženklu, kad dar mes neprarijo svetima vilnis, kad dar mes gyvi. Čia mes mėg- džiojame amerikonus, kurių politiskos partijos tarp sąvę- dasi, bet mes mūsų mokin- tojus mėgdžiojame negerai.

Lenkiška Tautiška Lyga sa- ko, jog lenkai savo darbais neužsitikėję ant neužsitikė- jimo lietuvių, kadangi niekur lenkai lietuvių priešais nepa- sirodė. Apie tai galima daug kalbėti ir apie tai pa- kalbėsime, drauge vienog ne- rėtume teipogi išgirsti, kur ir kada lenkai pasirodė lie- tuvių draugais, kur juos jų kovoj parėmė? Kovoj už sa- vo tautišką tiesą.

„Jeigu kartais lenkiškuose laikraščiuose atsirado koks straipsnelis apie lietuvių, tai tuojaus galima buvo patėmy- ti, kad rašantis nežino ką ra- šo; tokiuose raštuose netruko insinuacijų, apšmeizimų, iš- niekinimo lietuvių. Ir da- bar toki straipsniai pasitai- ko ypač klerikaliskai-konser- vatyviškuose laikraščiuose.

Lietuviai lenkiškai geriau su- pranta negu lenkai lietuviš- kai, tokius apšmeiziančius, kartais su visai juokingais apkaltinimais lietuvių raštus skaito, ir, žinoma, toki ra- šai nepadidina lietuvių meilės broliams lenkams.

Meilė meilė gimdo, už pa- ramą paremtas tuom pačiu užmoka. Kas kitam meilės nerodo, jos ir nuo kito reika- lant negali. Atšalinimas ir ig- noravimas tokius jau jau- smus gimdo; tai paprastas, visiems žinomas dalykas.

Tautišką pabudimą lie- tuvių ypač Lietuvoj gyvenanti lenkai patiko su didesniu ne- užsitikėjimu negu tas, kokį rando lietuvių lenkams; buvo čia atsitikimai, kad lenkai tie- siog skundė valdžioms lie- tuviškus veikėjus. Vardas lit- uoman, kokių apdovanojo lietuvius veikėjus, tai lenkų išrastas. To visko gal Len- kiška Lyga nežino, bet mes turime pakaktinai faktų ant parėmimo tvirtinimo.

Na, o ką sakyti apie bažny- tinius vaidus už kalbą gie- smių Lietuvoj? Argi mažai buvo atsitikimų, kur keli pe- rimti lenkiškos dvasios katali- kai, mokanti lenkiškai, reika- lavo, kad giesmės būtų gie- damos tik lenkiškai, lietuvi-

skai giedoti stengėsi nedaleisti. Tulse vietose už giesmių kalbą buvo net mūstyti tarp lenkų ir lietuvių. Užtai paskui lenkai krevožio laikraščius, perstatydami lietuvius už nuoznius, o jei-gu lietuvių bandė atsiliepti, išrodydami kaip iš tikro buvo, lenkiški laikraščiai paprastai lietuvių pasiteisinimo niekada nepriėmė.

Pradėjus busti iš miego lietuviams, net Varšavos lenkai su pasityčiojimu juokėsi iš svajotojų, kurie numirusi stengiasi iš kapo prikeliti. Pirmutiniai balsai apie atgijimą lietuvių galėjo atsirasti tik maskoliškuose laikraščiuose, kadangi lenkiški nieko apie tokį atgijimą talpinti nenorėjo.

Argi reikia dar kalbėti apie mokyklas prieš 1867 m., kada jos buvo po lenkų užvaldą? Jose, už prakalbėjimą lietuviškai, mokintinai klupdydavo ant žirnių. Tas nėra išmisli, tai tikra teisybė, yra dar gana gyvų, kurie tuos laimingus laikus atmena; atmena tuos laikus ir rasiantis šį straipsnį.

Nenorime daugiau kalbėti apie skriaudas, kokias nekarti atsiję lietuviams nukęsti nuo lenkų, neramose tų ant parugojimo, kadangi ruožimai naudos neatgabę; mie-ris mūsų yra — parodyti vien prieštasi, kurių dėl tarp lietuvių užgimė neuztikėjimas lenkam. Ar tos prieštasi neįteisinina to neuztikėjimo?

Mes laikome už naudingą, kad visi prispausti tautiškai gaivalai kovoje su neteisingu randu susivienytų, kad viens kitą remtų, bet tas yra galim vienas taisyk, jeigu tie prispaustieji gaivalai ištikro rems viens kitą, jeigu sangosis skriausti kokių nors būdu viens kitą. Skriaudžiamam juk vis tiek, kas jį skriaudžia: lenkas, ar maskolis, nuo skriaudėjų jis yra galintis, ne joki išreikšimai, o žodžiuose neteiztikėjimo neisinaikis.

Lenkai turėjo gana progos paremti lietuvių jų kovoje su caro valdžia, bet to iki šiol nedarė. Kada už platinimą uždraustų raštų, užrubezose išleisti, daugybė lietuvių sėdėjo kalėjimuose, daug jų išsūtė ant vargo i tolimus Maskolijos kraštus, Lietuvoje, Amerikoje, Anglijoje, net Paryžiuje rinko aukas ant susilpimo tų mūsų kankintinių; pinigų dėjo net zyda, bet aukų nuo lenkų ne buvo; lietuvių jį deda aukas ir ant „Lenkiško skarbo“ ir ant kitokių lenkiškų reikalų, o lenkai už tai tik žodžiais ir priešingais lietuvių reikalams darbais atlygina. Iš žodžių dar nieks naudos nesulaukė, jeigu jų ne parėmė atsakanti darba.

Lenkai muskivėcia i vienybės kovoje su mūsų priešais, bet norėtume žinoti, ant kokių išlygų. Musų svarbiausi mieriari yra: kad Lietuva būtų lietuviams, o ne kad ji būtų atiduota išnaudojimui atėjūnų. Tuom tarpu, rodosi pernai, tos pačios kviečiančios mus i vienybę „Lenkiškos Lygos“ laikraštis „Przegląd Wszepolski“, perkurti nędams prietikus ateinančioje neprigulungoje Lenkijoje, stengėsi primesti lenkišką kalbą Lietuvai kaip oficiališką, taigi įvesti tokias jau sanlygas, kokios yra Prūsų Lietuvoje arba dabar Lietuvoje. Už tokią Lietuvą mums nėra reikalo kovoti; jeigu kovoti, tai tik už tokią Lietuvą, kurioje lietuvių būtų pona savo tėvynėje, kurioje viešpatautų lietuvių prigimta kalba, o ne svetima, vis tiek koka ji nebutų. Kalbėdams vienog apie lenkus, tas pats laikraštis išsitarė, jog lenkai negali lošti rolę lietuvių buvusio lenkų respublikoj. Argi įstabu, jeigu ir lietuviui toliau tokios rolės lošti nenori, nenori but įnagi atėjūnų. Norime susitaikyti, tai atmeskime dvigubą miera, atmeskime veidmainiavimus.

Isz Amerikos.

Mirtinai paslove teva.

HUNTINGTON, W. VA. 20 metų vaikas, Edward West, kadangi tėvas dar jam išmetinėjus, pagriebė revolverį ir paleido i barantį jį tėvą tris šuivus. Visi šuivai pataikė, tėvas liko mirtinai sužeistas.

Susmesta vaika izmeste ant uležios.

WILLIAMSBURG, N. Y. Policistas ant gatvės, priešais 139 Wythe ave., rado sumuštą pusgyvį 8 mėnesių vaiką. Pasirodė, kad vaikas, sumuštą, išmetė laukan jo tėvai, gyvenantį pn. 78 N. 8 str. lenkai iš Poznaniaus, Turnowskiai. Jie liko suareštuoti. Susirinkę žmonės norėjo nieką tėvą ir motiną lynuoti, bet policistams pasisekė apginti.

Nelaimė kastynese.

DECATUR, ILL. Kastynese Decatur Coal Co. užgimė gaisras. Užsiedusiojo oloj nuo smalkių užtroško 5 darbininkai, bent tiek ne gyvų ištraukė iš olos, bet gal but dar daugiau ne gyvų: iš viso truksta 10 darbininkų.

Beprotės darbas.

CONCORD, N. H. Bepročių namuose: Barrington, beprotė Mignette Scovey užmušė dvi kitas beprotes ir sunkiai sužeidė ligonių daboatoją ir vieną beprotį. Mat Scovey bandė iš bepročių namų pabėgti, bet jai besirengiant, pabudo kitos ligonės. Tas norinčią pabėgti taip įpykino, kad ji, pagriebusi sunkų pagali, pradėjo su juom mušti pabudusias ir miegančias lovoj sandrauges.

Kvaila neuzkanta.

WICHITA, KAN. Atkako čia pagarsėjęs Amerikoje negrų vadovas, negras Booker I. Washington ir norėjo laikyti pranešimą, bet niekur tuomo gauti negalėjo. Tuom tarpu, kaip daugelis baltveidžių mena, o tme ir prezidentas Roosevelt, Booker I. Washington doriskai stovi daug augliau už daugelį jo dēl juodos parvos neukenciančių baltveidžių.

Politikieriu nesutikimai.

WILSON, KAS. Čianykštis miesto marsalas Tillman perovė pacho viršininkas Sam. Hutchinsoną, o paskui ir pats, bijodams pasekmių savo darbo, nusizūdė. Hutchinson Wilsonė išleidinėjo laikraštį ir juom tat užgavo menkos vertės Tillmano garbę.

Reikalauja ryksceriu.

BOSTON, MAS. Čianykštėsiame senate likosi ant užtvirtinimo paduotas užmanymas plakti rykštėms, per nuoga, vyriškius, kurie muša ar savo pačias, ar svetimas moteris. Tas gerai. Bet ką daryti su toms moterims, kurios vyrus per antausius kartais apdaužo?

Gyventojai Havai salų.

Pagal paskutinį, neseniai atliktą gyventojų suskaitymą, ant prie McKinley Amerikos užimtų Havai salų, japoniečių yra 61111, čiabuvių, nykstančių jau kanakų 54141, chiniečių 25767, baltveidžių g tik 12749, o tame skaitliuje daugiau siai portugaliečių; skaitlius amerikų siekia vos 3000.

Geras sudžia.

ALBANY, N. Y. Sudžia augščiausio što sodo, Warren B. Hooker liko apskystas už išnaudojimą savo urdo ant asabiškų reikalų ir apskundimai pasirodė teisingais. Paveikslan, sudžia įstatė ant tarnystos ant pacho darbininką Ball su alga \$2532 todėl, kad darbininkas buvo sudžia kalas \$3085 ir sudžia kitaip savo pinigų atgauti negalėjo. Ball emė iš pacho alga, bet nieko ant pacho ne veikė. Toliau sudžia įstatė ant pacho 16metų Maurice Hooker ant 4000 dol. algos. Šitas vaikas emė alga, bet nieko ne veikė. Išėjo į aikštę ir daugiau panašų darbų pono sudžia. Na, o vienog Amerikos sudžia rankose yra didesnė valdžia negu viso krašto prezidento.

Mokintiniai besimokinanti vokiskiai.

Ant viso Amerikos ploto, vokiskias bažnytnies mokyklas lanko 315000 vaikų, privatiškas vokiskias mokyklas lanko 19870 vaikų. Publikose ir augščesnėse mokyklose, teipogi universitetuose, vokiskiai mokinas 368000 vaikų, taigi iš viso Amerikos mokyklose vokiskiai mokinas 703000 vaikų. Na, o kiek čia vaikų mokyklose mokinas lietuviškai ir kiek vaikų, baigusiu lietuvišką mokyklą moka ne jau gerai, bet nors suprantamai lietuviškai ką nors parašyti? Tokiu, turbūt, yra labai mažai. Daug daugiau mokančių lietuviškai rašyti išeina iš Europos mokyklų, kur, apart universitetų, ištikro lietuviškos mokyklos mokyklose visai ne mokina. Taigi mat neuženka turėti savo mokyklas, neuženka su joms girtiesi, neuženka jose neva mokyti lietuviškai, bet reikia mokyti ge-

rai; kitaip mokyklos naudos neatgabę, ant jų užlaikymo išleisti pinigai bus kaip i balą įmesti. Dabartinės mūsų neva lietuviškos mokyklos iš tikro mums didelės naudos neatgabena, jos neišmokinamus vaikų prigimtos kalbos.

Urednikas urednika norejo papirkti.

New York. Vienas iš miesto koronerių, Moses Jackson, likosi suareštuotas. Mat jis siule distrikto prokuratoriui Chadwickui 200 dol., jeigu jis panaikis proavą vienog gydtyto, apskysto už muždytę. Jackson ant žmogų \$250 likosi iš kulejimo paleistas.

Sueme 7 sukalbininkus.

New York. Čia iš italijonų susitvėre ypatiska organizacija, kuri gaudimais stengėsi viloti pinigų nuo turtingesnių italijonų, o neklusančius reikalavimo tiesiog nudurdavo. Policijai pasisekė sugauti 7 tos organizacijos sanarius.

Naujas New Yorko ateivų užeizdos ponas.

New York. Viršininkas ateivų užeizdos New Yorko porto, Williams, pasitraukia nuo vietos 10 d. vasario. Jo vietoj liko paskirtas Robert Matchorn, dabar tarnaujantis ateivų biure Montreallui. Matchorn, kok netapo politikieriu ir už nuopelus laike rinkimų negavo nuo republikonų urėdo, buvo kalnakasiu: jis buvo kasieriu kalnakasių organizacijos.

Ar nenubisdomo gyventi?

KNOX, ARK. Neseniai čia pasimirė vyriškis Mager, išgyvenęs ant svieto 125 metų, taigi jis atminė, kada Suvenytos Valstijos buvo dar europieška kolonija. Mager gimė 1780 metuose. Pati jo dar gyva, ji turi jau 105 metus.

Tevass žmogūndys.

McPHERSON, KANS. Netoli nuo čia gyvenantis farmerys Charles Tuxhorn užnušė savo abudu suonu, vieną 8, kitą 10 metų. Paskui uždegė farmą ir ant galo pats nusiošė.

Explozijos.

BEDFORD, IND. Vaziuojant 6 darbininkams Telephone Co. nuo darbo, ant vežimo eksplovidavo garinis katilas. Explozijos visa trioba likosi sugriauta. Buvę kelnorė du darbininkai tapo mirtinai sužeisti.

MARINETA, OH. Ant farmos Bocho, netoli Louisvile, atsitiko garinio katilo eksplozija, kurios pompy dirbėjo Hopkins ir farmeris Bocher liko ant vietos užmušti.

FERRYS, N.D. Siuviniųčių Rockwellio kelnorėj eksplovidavo garinis katilas. Explozijos visa trioba likosi sugriauta. Buvę kelnorė du darbininkai tapo mirtinai sužeisti.

SOMERSET, KY. Gaddbay lietuvių piovnyčiose eksplovidavo garinis katilas. Explozijos dvi ypatos liko užmuštos, o 3 sunkiai sužeistos.

Nelaimės ant geležinkelio.

CHARLESTON, W. VA. Netoli nuo čia, ant kelio užsisukimo, išsoko smarkiai įsibėgęs trukas, kurio ne galima buvo suvaldyti, iš rėlių ir nusirito nuo 20 pėdų augšto pylimo. Prie to du geležinkelio tarnai liko užmušti, o vienas mirtinai sužeistas.

SCHAUERS, TEN. Netoli nuo čia, ant Louisvile i Nashville geležinkelio susimušė du bėganti prieleisgias puses trukai. Prie to 4 trukio tarnai liko užmušti, o 8 sužeisti, tarp jų 3 sužeisti mirtinai.

MOUNTAIN LAKE PARK, MD. Netoli nuo čia, ant Baltimore i Ohio geležinkelio išsoko iš rėlių trukas. Prie to vagonų stabdėjas ir peku-ris liko užmušti, o trukio vedėjas mirtinai sužeistas.

Gaisrai.

MONTREAL, CANADA. Sudėjęs čia Victoria ligonbutis. Ligonius vienog laimingai išvėdė. Bliedį gaisro padarytą skaito ant \$150000.

ST. CLOUD, MIN. Sudėjęs čia didesnė dalis normališkos mokyklos. Bliedį padarytą skaito ant 150000 dol. Prie gesinimo, nu-griuvusios sienos vienas ugnage-sy liko mirtinai apkalutas.

NEW YORK. Vienuose mediuose namuose sudėję tris vargšai italijonai.

IRON RIVER, WIS. Išdegė netoli nuo čia esanti farma Jurgio Barnes, vieno iš turtingiausių Wisconsinie. Ugnyje praužo Barneso pats, dvejetas jo vaikų ir vaikų mokinetoja.

Isz darbo lauko.

BOSTON, MAS. Laikraščiai garsina, buk pasibaigė štraikas dirbtuvėse Fall River, kuriame dalyvavo 25000 darbininkų. Štraikas užgimė dėlto, kad dirbtuvių savininkai numazino darbininkų algas ant 12%. Dabar darbin-

kai sutiko grįžti prie darbo už nu-mazintas algas, kol neišlaiskys viskas, kaip reikia.

PHILADELPHIA, PA. Speciališkias komitetas Brotherhood of Trainmen, paskirtas užbaigimui nesutikimų darbininkų su Pensylvanias geležinkelio kompanija, ap-reiškė, jog negalima susitaikyti. Reikia todėl laukti štraiko tarnaujančių ant minėtos kompanijos geležinkelio.

BOSTON, MAS. Gubernatoriaus biure atsibuvo tarybos tarp štraikuojančių medvilnės dirbtuvių darbininkų organizacijos ir dirbtuvių savininkų. Gubernatoriaus užmanė darbininkams grįžti prie darbo, o išlikimą nesutikimų palikti komisijai iš abiejų pusių sanarių.

INDIANAPOLIS, IND. Kalnakasių kietų anglių organizacija ant konvencijos nutarė reikalauti pripažinimo visose kastynėse unijos, kaip tai yra minškty anglių kastynėse. Ieigu kastynių savininkai ne sutiks, gali užgimti vėl dideli kalnakasių štraikai.

PITTSBURGH, PA. Dirbtuvėse Schoeswiler Steel Co. pakėlė ant 10% darbininkų algas. Tose dirbtuvėse dirba 500 darbininkų.

CHICAGO, ILL. Unija spaus-tuvių darbininkų surengė štraiką spaus-tuvėse Rund Mc Nelly Co. kadangi kompanija be prieštasi prašalino nuo darbo 3 darbininkus.

WASHINGTON, PA. Washington County Coal Co., Jefferson pav. pirkio 300 akrų žemės su anglimis ir parengs naujas kastynes.

PANAMA. Kanalo darbininkai St. Christabele pakėlė štraiką. Jie atsisakė dirbti už 1½ dol. ant dienos, reikalauja 2 dol.

CHICAGO, ILL. Tarnaujančių ant geležinkelio unija nutarė surengti abėną štraiką ant visų Amerikos geležinkelio.

So. CHICAGO, ILL. Čianykščiose plieno dirbtuvėse atidarė po-ą departamentų ir priėmė vėl 600 darbininkų.

UNIONTOWN, PA. Sitose aplinkinėse taiso kokso pečius, todėl darbai pasiliovė, bet neužligo vėl prasidės.

CONNELLSVILLE, PA. Sitose aplinkinėse perėitą sanavitę degė 22711 kokso pečių, o 1728 pečiai stovėjo.

CHICAGO, ILL. Sanariai vežė-ji unijos medžių krautuose lietu-tarė reikalauti didesnių algų.

LEEDSDALE, PA. Darbai eina čia gerai, visose dirbtuvėse dirba pilną laiką.

182

Lietuvizsku diryu.

Patėmėjimai apie tulus mūsų reikalus.

„Vienybė Lietuvinkų“ dabar pripildyta S. L. A. reikalais, t. y. ginčias apie proavą su S. L. R. K. A.: kiekviena kuopa, net kiekvienas sanarys sprendžia savaip, bet visi sutinka, kad S. L. A. negal but pačių sanarių nusikraustu. Galiaus Centr. S. L. A. kom. pro-vą, ar „ugadas“ nustumė ant kito seimo.

Matyt vienok, kad tuose gūose neCentr. S. L. A. Kom., ne S. L. A. sanariai nesilaikė įstatų minėtos organizacijos, nekalbant jau apie Paukštį, Paseką, Valentina- vičių ir k. apkalbinamus už parsi-davimus kunigams, buk jie ant S. L. A. nenaudos norėjo pasigerint kunigams.

Įstatai S. L. A., Skisrnis VI, § 3 sako: „Kiekvienas sanarys ar urednikas, kuris įeikotų sau nau-dos, tokią kuriems suteiktą, arba skriaustų S. L. A. — toks bus Centr. Kom. persergėty, suspen-duotu, arba išimėtu iš S. L. A. per seimą, pagal kuopos nuordymus.“

§ 4. sako: „Kiekvienas dasile-djęs apgavystės, arba dalyvaudamas tokioje ant nenaudos S. L. A., tampa suspenduotu iki seimui, ir pagal seimo nusprendimą išimėtu iš S. L. A.“

Rodosi, šitų eilučių užtenka ant išriškimo reikalo, nėra reikalo ilgo-mis litanijomis užkimi S. L. A. organą „Vienybė Lietuvinkų“ ir kitus laikraščius.

Jeigu apkalbinami sanariai ištikro norėjo, per susibūliavimą su ku-nigais S. L. A. nusikrausti, tai be abejonės užsineplė ant bausmės konstitucijoj pažymėtos. Centr. S. L. A. Kom. prigulėjo, viską ištyrus, padaryt proavą kaip reika-lauja S. L. A. įstatai, nežiūrėt ant Valentinavičiaus, Mikołainio ar kun. Milpko; visuomeninėse reika-luose visi lygus, kas jis nebutų, jeigu kuom prieš visuomenę nusi-žengė, reikia bausti ar katro augš-tas, ar žemas, „tonas.“ Bet Centr. S. L. A. Komitetas to nedarė, tik nutarė tą reikalą užbaigt ant kito seimo, nors ant pračio seimo bu-vo nutarta rupintis apie atjiesko-jimą S. L. A. turto.

Mat kiek mums rupi S. L. A.

konstitucija ir seimų nutarimai. Vieną dieną nutarime taip ir taip, o kitą darome visai priešingai ir visokiuse reikaluose pats lau-zome tą, ką vakar laikėme už gerą ir kam pritarėme.

Centr. S. L. A. Komitetas nus-tumė reikalą ant kito seimo, ir uždraudė kuopoms protestuoti, nės šiaip nebūšų galo vaidų. Kuopos neklausio, — protestuoja ir tuli sa-nariai žiūrj i Centr. Kom. ir mano: argi nebuti galima dabar viską užbaigti, nelaukiant reguliariško seimo?

Įstatai, Skisrnis III § 17 sako: „Jeigu atsirastų reikalas ypatingo [extra] seimo dēlei paklydimu Centr. Komiteto, kaip buvo pakly-dęs pirm 10 seimo, tada, reikalau-jant trims dalims S. L. A. sanarių, tampa sušauktas ypatingas seimas, kurio pasiuntiniai gal bu-ti vien buvusio paskutinio seimo pasiuntiniai, žinantį visą reikalą stovj.“ — Ar tas negalėtų buti re-ceptu ant užbaigimo pasidariusių reikalams, kiti davė auką. Rin-kėjai surinko \$3.50. Ne didelė tai suma, bet ne reikia užmiršti, kad Herrine ne daug lietuvių gyvena. Drauge su kuopos paaukautais 3 dol., pasidaro \$6.50 (aukautojų vardai ir jų aukos pagarsintos ki-toj taryb. Rk.)

Ypač šviežiai pribuvę, pamylėję „žvaigždžių“ žviesą, noriai aukau-jai pinigų ant įtaisyimo mēlyų sėrmęgy tvarkos daboatojams, bet tie nesivadina lietuviams ir apie lie-tuvius nieko žinoti nenori; nereik-čia vienog nustoti vilties: su laiku gal ir tie išsidirbi i gerus ir dorus lietuvius.

Tuos mūsų lietuvių sudėtus \$6.50 sekančiai paskirstome: 4 dol. kankinams, 2 dol.: moksleiviams Aukros Dr-tės fondan i 50c. Vil-taliui. Pinigus siunčiame i „Lietu-vo“ redakciją.

Aukų rinkėjai: J. Bendoraitis, J. Raulinaitis.

66 kuopos Sus. Liet. Am. Pabaig-juos kuopos reikalus, pradėjome apsarvinti kitokius mūsų tautiš-ku reikalus.

Pripažinome už reikalingą remti L. D. Artojaus užmanymą pasiru-pinti; kad blankose ateinančio, liau-dės suskaičymo Amerikoje lietu-viams būtų atskira vieta. Apdir-bimui to reikalo skiriame: J. M. Damijonaitį iš Chicago ir P. Mi-kolainį iš New Yorko.

Toliau Pr. Ambrozevičia užma-nė paaukaut, kiek išgalint, ant tautišku reikalų. Susirinkę sumė-tė 3 dol. Apart to: J. Bendorai-tis ir J. Raulinaitis užsineplė dar perėiti per lietuvių gyvenimus rinkdami aukas ir tas išdavė gerus vaizius. Rods tuose grintelėse rinkėjai rado kelis nesuprantan-čius reikalo aukų, kuriems rodėsi, kad visos aukos tai vien bedievių išmisas. Tiems vienog reikia at-leisti: jie nežino, ką daro. Išskiriant kelis neprijaunčius tautiškiems reikalams, kiti davė auką. Rin-kėjai surinko \$3.50. Ne didelė tai suma, bet ne reikia užmiršti, kad Herrine ne daug lietuvių gyvena.

Pagal tikrą vyrišką protą: S. L. A. priguli charteris, pečėtis, vėlia-vą? [vis tiek, ar jį kunigų šventina-ta ar ne]; teipgi visi S. L. A. do-kumentai, visi ant S. L. A. vardo išleisti raštai: „Lietuviai Ameri-koj“, „Chrestomatija“, „Petras Zemaitis“, „Grazina“, „Gudai ir Lietuviai“, ir pinigai pagal skait-ly persikyrusių sanarių.

S. L. A. nieks ne gali drausti savo turtą atjieskot, nės Susiv. R. K. A. su tautiškuoju S. L. A. tikros prietelystės, turbūt, nieka-da nepadarys, ir todėl, kas iš tau-tiškojo S. L. A. sanarių rupintusi kuniginiam Susiv. tautiškojo S. L. A. turta atiduoti, yra nusikalgtę prieš S. L. A. ir turi būti baustu, kaip ta reikalauja įstatai.

Der pridėsiu vieną patėmėjimą. Mes ne daug turime geresnių lie-tuviškų laikraščių, Amerikoje išei-na apie 9 liet. laikraščiai, bet iš tų vos, rodosi, trys tikrai rupinasi apie lietuvių labą, kiti tarnauja lie-tuvystės priekams, nors ne atvirai, bet visgi stabdo lietuvių pasikiel-mą. Gerosiuose laikraščiuose bu-va pakeliami svarbiausi užman-y-mai; jeigu minėtų laikraščių nebu-tų, tai lietuviystės priekams, lenk-berniams ir maskolberniams ir ki-tokiems bernams būtų tikras rojus tarp lietuvių. Todėl kiekvieno-gero tautiečio pareigia ne vien pa-čiam skaityt, bet ir platint gerus laikraščius tarp savo draugų, nės geri laikraščiai yra geriausiais lie-tuvių mokiniojais.

Dabar mes lietuviškų laikraš-čius visokias savo reikalais už-kenkėme, o apie jų praplatinimą nesirupiname. Kodėl ne darome taip kaip kunigai, kurie ne bruk-tų su prievarta bruka savo laik-raščius. Neplatinkime laikraščių sejančių asabiškų vaidus ir nesu-tikimus, kuriems tautiški reika-lai yra tik dangčių, po kuriom jie veda asabiškus reikalus ir rokunda, neplatinkime laikraščių dienai-čių mūsų tautos skriaudėjus.

Laumės Vaikas.

Isz Chicago, III.

17 d. gruodžio pereitų metų (kodėl teip vėlai žinia priduta? Rd.) čianykštis „Lietuviškas Ne-prigulmingas Klubas“ laikė pus-metinį susirinkimą. Pabaigus Klubo reikalus, p. F. Zemaitis užmanė susirinkusius paaukauti, kiek galint, ant naudos vargų ken-tiančių mūsų kankintinių, išgaub-tų caro valdžij i tolimus Maskol-ijos kraštus ir ant mūsų besimoki-nančios jaunonumos. Susirinkę sumėtė \$1.00, J. Sederevičia pridė-jo 50c. (pinigai tie pakviutui pe-reitame „Lietuvos“ numeryje. Rd.). Padaliname juos taip: \$1.00 kankintiniams, o 50c. ant naudos moksleivij „Aukros“ Dr-tės fon-dui.

Klubas nutarė prie kiekvienos progos, ant kiekvieno svarbesnio susirinkimo dėti aukas ant tautiš-ku reikalų ir dalį pelno teipgi pa-ves ant tautišku reikalų. Mitin-gus jis laiko salėj p. Azuko kas antrą ir paskutinę subatą kiekvie-no mėnesio. Klubas savo sana-riams moka pašėlą laiko ligos, duoda posmergtį. Įstojimas da-bar kaštuoja dar tik \$1.00.

Juozunas.

Isz Chicago, III.

Nedėlio, 15 d. sausio, šiaurinėj dalyj Chicago susitvėrė kuopa T. M. Dr-tės. Pirmas susirinkimas atsibuvo su deklamacijoms ir dai-noms.

1-mą susirinkimą atidarė Marė Aukštakalniutė. I aiškina mie-rus Tėv. Myl. Dr-tės, ragino vie-s lietuvius ir lietuvaites rasyties prie jos, nes yra tautiška, teisin-giausia organizacija platinanti ap-švietimą tarp mūsų brolių ir sėse-rų.

Aldona Narmunčiūtė deklama-vo eiles „Aš lietuviu vaikas“ ir dainavo dainą „Užaugau Lietu-vo“.

Antigona Aukštakalniutė de-klamavo eiles „Kelk drauge sen-tauti“ ir „Kol jaunas, miels broli, sėk pašėlo grūdus“ ir dainavo dainą „Sveiki broliai daininikai“ ir „Meile Lietuvai“.

Ljudyta Narmunčiūtė deklama-vo „Lietuva ant visados“ ir dainavo dainą „Lietuviai mes ša-me gimė“.

Marė Narmunčiūtė deklamavo „Daina lietuvonai.“ Deklamacijos ir dainos gerai pasisekė, ypač patiko deklamaci-jos mažų mergaičių. Klausytojai dēlų plojimu padėkavones siuntė deklamatorėms ir dainorėms. Pasiūgus deklamacijoms ir dai-noms, prisirašė 12 sanarių, užsimo-kėdami po 60c. ir nutarė laikyti susirinkimus kiekvieną mėnesį su-prakalboms, deklamacijoms ir dai-noms. Kiekvienas lietuvis, ar lietuvaite, ypač maži vaikai pri-klausanti prie mūsų kuopos, turės proą išsilavinti, išmokti gražij lietuviškų deklamacijų ir dainų. Meldziamie lietuvius ir lietuvaites prisirašyti prie mūsų kuopos T. M. Dr-tės.

Antras susirinkimas bus 29 d. sausio 1905 m., 2 val. po pietų, sa-lėje pn. 205 North ave.

Marė Aukštakalniutė.

Isz Herra, III.

Pas mūsų tautiej J. Bendoraitį atsibuvo bertainis susirinkimas. Marė lošia svarbiausią rolę. Ji turi lošti, ne paisant ant to, kad jos

penkių metų Jonukas mėtosi dideliame karštyje ir nieks, apart moti-nos negali jo nuraminti.

Daktaras ramina ir priduda vil-čių. Jis sako, jog Jonukas serga tymais; liga vystosi normališkai. Ant šiadien dakt. pranašauja per-galėjimą ligos arba taip vadinamų krizis ir Marė varo nuo savęs mislį, kad tasai pergalejimas gali atgabenti galą vaikui. Ne, ne, jį gelbės, vaikas išliks, gyvės.

Nematomi priesazai ir draugai žmoniui.

Pagal Bitnerį.

Kių stambesnių kunielių nesiduoja taip lengvai patėmyti, būvima jų tankiausiai patėmijame, kada jos prisivėsusios, pradeda varyti savo vodingą darbą, platinamos epidemijas, šimtus žmonių varo į kapus; nelengva jas patėmyti dėl jų smulkumo. Bet jeigu turint jų užmazgas orą perleisime per atsakančią maitingą skystimą ir jeigu jame bakterijos prisivėsusios, tai pamatysime, kad oras pripildytas gyvų užmazgų bakterijų visokių veislių. Surinkus ir užauginus tas užmazgas ant maitingos želatinos, galėsime pažinti bakterijų veisles ir suskaičiuoti jas.

Svarbiausiu vieno yra surasti užmazgas esančių ore bakterijų, kadangi mat persitirkinę, kad terpbakterijų yra taip vadinamos parazitiskos, taigi besivystančios kune žvėrių ir žmonių. Tulos iš tų parazitiskų bakterijų rodosi ne tik nevidingos, bet net naudingos organizmui, kaip antai: mikrobai, bacilijai ir spirochetai dantų skystimo. Tame skystime daktaras Loewenhuk rado pirmiausiai bakterijas ir apie tą radinį aprašė ant susirinkimo Londono karališkosios mokslo draugystės.

Daugelis vieno parazitiskų bakterijų gimdo visokias ligas, jos platina ir baisias epidemijas, marus naikinančius tukstančius gyvulius. Gimdančios ligas bakterijos nieko bendro neturi su bakterijomis puvinio fermentavimo; ant jų išsivystymo ir veisimosi reikia daugiau šilumos ir jos geriausiai ir greičiausiai veisiasi prie temperatūros žmogaus kraujo, taigi prie 38°C pagal Celsiaus termometrą; gal but, kad jos išsiplatint ant šviesos šilto terpo tropikų kraštu, taip kaip kenkiantieji ant bulvėms grybeliai išsiplatino iš Amerikos. Jeigu kokiam gyvuliui įkišę pyti į kraują paprastą puvinio bakterijas, tai jos, nors ir gimdo karsčiavimą, bet nesiveisia gyvulio kune, kadangi sveikas kraujas mat ginsiu nuo bakterijų ir jas išnaikina, užmuša. Pasimirus vieno gyvulio ar žmogaus nuo epidemiskų ligų, taigi pagimdytų bakterijų, puvinio bakterijos greitai apvaldo kūną, išstūnia, išnaikina greitai ligą gimdančias, kadangi mat atšalus kūnui, sumažėjus šilumai, tos bakterijos negali vystytis ir gyventi, jos veisiasi, kaip jau paminėjome, tokioje šilumos, tokioje temperatūroje, kokią turi gyvo žmogaus arba žvėries kraujas.

Ligas augmenų gimdo pelėsiniai grybeliai, galinti veistis žemesnėje temperatūroje, ligas žmonių ir žvėrių gimdo bakterijos, ant išsivystymo reikalaujančios daug daugiau šilumos; žmonių ligų bakterijos augmenims nekenkia.

Bakterijos gimdančios baisias epidemijas: marą, cholera, džiovą, šiltines ir kitas, trankia iš vieno miesto į kitą, iš vienos vietos į kitą. Nors terpbakterijų ligų kaip: azijatisko maro, choleros, diphterito, pilvinės šiltinės, džiovos, raupų, užnuodintų kraujo prie sužeidimo ir gimdytų, taip pat gyvulių maro, kiaušinių raudonligės, siberiško maro, plauto yra daug skirtingų, bet visos yra iš tų ligų neaugmenų pati, visos jos gimdo bakterijas, kurių laike epidemijų šaltinio nešiojasi daug ore. Yra ant šviesos vietos, kurios yra kaip šaltiniai tų epidemijų, kur jos niekada nesiliauja ir iš tų vietų platinasi, pereina į kitus kraštus; užkrečiamos medagos arba kotangijos, išsėjančios iš kuno ligonių, gimdo ligą, užkrečia ją sveikus net tasyk, jeigu į sveikų kūną patenka jų mažai.

Užsikrėtus žmogui, pereina kelios valandos, arba net kelios dienos, kol apsirėiskia pirmutiniai ligos simptomai; tik perėjus kokiui laikui po užsikrėtimo, arba tei vadinamam inkubacijai, apsirėiskia tikra liga stebdymu normališko besidarbavimo visų organų, pradėdant nuo smegenų, baigiant pilvą, ligonis jaučiasi kaip apnuodintu, o pats, kvėpuodamas, prakaituodamas, viskuo, net per drabužius, platina nuodus; viskas, kas išsėrgančio limpančios ligos šėina, yra nuodai. Yra daug tų ligų, kurių užkrečiantieji medaga renka siuristėjusiam pavaldie šaušose, puslėse; mažiausias lašelis jų pulių, prisigriebęs į kraują, užkrečia sveiką, ligos dar neapvaldytos ir tie užsikrėtę, stojasi vėl nešiotojais ligos, jie vėl užkrečia ligą kitus. Tokiu būdu maskolių ir sugrįžusių iš kariuomenės likusių Lietuva atgabendama piktligę (epidemiją). Maskolių ja atgabendama Napoleono kareiviai 1871 metų, todėl žmonės ir praminę ją vardu francų. Lietuvoje ji buvo išnykusi, bet dabar maskoliai ir tarnavę kariuomenę lietuviai ją vėl išplatino ir visi pasistengiami gydytojų iki šiol neįsėdudavo vasių, biau ir ligą platinasi ypač parubežiuose nuo Prūsų vis labiau, čia ją ypač platina maskoliški rubežų serginti kareiviai.

Panašiai platinasi ir kitos limpančios ligos, jos apvaldo vis daugiau ir daugiau žmonių, apima vis didesnius ir didesnius plotus, stojasi epidemiskoms. Iš pradžių jos platinasi palengviau, paskui vis smarkiau ir smarkiau ir ant gal, pasiekusios didžiausio smarkumo, vėl eina silpniau, mažyn, skaitlius naujų apsirgusių eina mažyn ir mažyn; kur galo ji su vis išnyksta tuose kraštuose, kur smarkiai siautė per kelias savaites arba mėnesius. Bet pasiliovus vienoj vietoj, apsirėiskia kitur, ji platinasi per savitarpinius žmonių susisėmusius: žmonės epidemijos apvaldytų kraštų atgabendama ligą į kraštus, kur jos dar nebuvo. Todėl tai viešpatystės, apsirėiskus pas kaimyną epidemijai, nenoriai leidžia per rubežius žmonės iš ligos apimto krašto, rengia karantėnas, kur žmonės iš ligos apimto krašto turi išbūti tula laiką, reikalingą ant apsirėiskimo ligos simptomų. Jeigu liga nepasirodo, tik tasyk kiti kraštai atėjusiems iš epidemijos apvaldyto krašto žmonėms daleidžia toliau keliauti. Bet ir toks atsargumas nevisada gelbi, kadangi ligos sėklos gali platinatiesi ir be prisidėjimo žmonių.

X. Siberiškas galvijų maras.

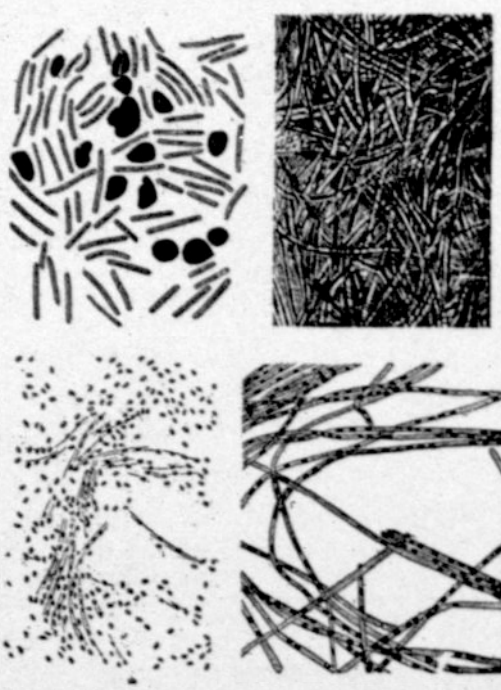
Galvijų marą pažinojo jau senovės ry-

mionai, kadangi nuo jo išgauso Alpu kalnuose didelės bandos avių ir raguočių galvijų, tik iš pradžių negalėjo suprasti, kas tą nelaimę atgabend: aiškino tą dievo Apollono rūstybę, kuris buk leidžia į gyvulius nemotomas jėtis ir jos naikina gyvulių bandas.

Bet jau gyvenęs prieš Christaus užgimimą rastininkas Marcus Terentius Varron manė, buk drėgnose klampynėse veisiasi nemotomi liuosomis akimis gyvūnėliai, kurie per uasrus, burną ir nosį prisigriebia į gyvulių ir žmonių vidurius ir gimdo suunkias ir pavojingas ligas.

Bet toks manymas, nors ir sutinka su šios dienos ištirimais, buvo tik spėjimu, ant parėmimo tokio spėjimo truko Rymo mokslinčiams davadu ir jų surinkti negalėjo, kadangi Varrono laikuose ir apskritai senų ganyklų laikuose nepažinojo padidinančio stiklo, todėl ir mokslinčiai galėjo ištirti vien tą, ką galėjo matyti liuosomis akimis.

Nors Loewenhuk surado lytaus lašelyje nemotomus liuosomis akimis gyvus daigtus, bet daktaras nepasisekė ilgai surasti ligas gimdančius gyvus organizmėlius. 1840 m. vokiškas chirurgas Henle, tirinėdamas limpančias ligas, išreiškė nuomonę, kad tokias ligas turi gimdyti nemotomi liuosomis akimis organizmai, bet ir jam truko davadu ant parėmimo spėjimo. Tik vėliau, su pagerintu mikroskopo pagalba pasisekė kunuose pastipusių gyvulių surasti gyvus organizmus ir tai pirmiausiai organizmus gimdančius siberišką galvijų marą, kuris nematė blėdies padaro gyvulių augintojams.

Bacillus anthracis maro (Bacillus Anthracis). Kaip jie išrodę per mikroskopą: 1) lazdutės pradeda tūsti; 2) išaugę ir plūstę susipynęsiu sūnelių; 3) iš kiekvieno sūnelio išeina sporai; 4) sūneliai traukia ir palieciausioja sporus. Padidinti 700 kartų.

1855 metuose vokiški gydytojai, Pollender ir Branell, rado kraujuose gyvulių apsirgusių siberiško maru daugybę ypatybių, panašių į lazduotes, matomų tik su pagelba mikroskopo kunielių; 1863 metuose prancūziškas gamtamokslis Davin, eilėms atskandinių eksperimentų (bandavimų) išaiškino, jog tos lazduotės yra tikrais nešiotajais gyvulių maro. Jos užpuola ant gyvulių visokių veislių, labiausiai, vieno, ant mintančių žolė ir užmuša gyvulį į porą dienų, kitus į porą valandų, arba net umai, kaip perkunas. Maras naikina čielas bandas teip tvirtose, kaip ir ant ganyklos, užmuša stinias ir elnius giriuose, suranda šiaurinius elnius net šiaurinėje Maskolijos klampynėse, kur viešpatuoja dideli šaltiniai; jis pavojingas ir žmonėms, kurie ga lijom užsikrėsti nuo gyvulių; ypač tankiai Maskolijoje juom užsikrėžia darbininkai skury išdirbinę, per dailytėjimą skury nuo maro pastipusių galvijų; kitur užsikrėtimai darbininkų nepasitaiko, kadangi valdžios geriau prižiūri, naikina pastipusių gyvulių drauge su kailiu. Laibutės, nekrutėnčios lazduotės, šįdien vadinamos baciliis siberiško maro, veisiasi kraujuose gyvulių per dalinimą ir tai teip greitai, kad į porą valandų užkems visus plaukinius kūno indelius apsirgusiu gyvulio. Jeigu įskiepyti vieną lazduotę su užkrėsto gyvulio krauju sveikam gyvuliui, tai ir tas gaista į 24 valandas laiko; užtenka mažiausios dalelės tų nuodų, pasilikusių ant adatos koto, arba gylio musės pakilusios nuo kūno pastipusio nuo maro gyvulio ant užkrėtimo sveikų dar gyvulių, ant užkrėtimo gyvulio užtenka musės įkandimo, žinoma, jeigu musė gėrė užnuodintą maru gyvulio kraują. Užtenka vieno kad pastipusio nuo maro gyvulio kraujas pradėtų dalytiesi, gėsti, ir įskiepytas maras jau neprisilima, nuo pagėdusio, besidalinančio kraujo jau sveiko gyvulio maru užkrečiamai negalima. Tas paeina nuo to, kad prie kiekvieno puvinio, taigi ir prie gedimo, puvinio kraujo visokios bakterijos veisiasi teip greitai, kad tos naujos išnaikina ir bacillus gimdančius marą. Teip jau įskiepijamas krauju sergančių gyvulių negali užkrešti liga kitų, jeigu maro bakterijos tapo iš kraujo atskirtos per filtravimą, arba užmuštos kokiū nors kitokiu būdu: tiksliai kraujas turintis gyvas maro bakterijas gali būti platintoju maro, jeigu jame yra bakterijos užmuštos, negyvos, jos negali jau ligą užkrešti sveikų, negali maro plintinti.

XI. Diphteritas ir šiltinės.

Tik nuo 1869 m. daktarai pradėjo tirti nėti priežastis gimdančias ligas, taigi bakterijas gimdančias visokias epidemijas ir persitirkinę, jog ištikro daugumą visokių epidemijų gimdo bakterijos, taigi neužmatomomis liuosomis akimis organiško paėjimo gyvūnėliai. Kas metą beveik daktarai suranda koki naują žmogijos priešę, užkrečiantį ją ligomis, kentėjimais, o tūkiai ir atgabenant pirm laiko mirti, dauginantį skaitlių kapų ant kapinių.

Terpb limpančių ligų gana pavojingas yra diphteritas, nuo kurio ypač daug vaikų miršta. Diphterito nuodai platinasi gana smarkiai, užkrečia čielus apskričius, nuo vieno pereina į kitą. Diphterito nuodai veisiasi gerklių ir kvėpavimo organuose, kuriuos kartais teip pripildo, kad garsantia, negalė (Toliaus bus.)

Isz visur.

Maskolijoje sanlygos vystosi juo toliau, juo labiau ant rando nenaudo. Prie visų caro vargų ir rupečių, kurį gyventojai kaltina už visus jo tarnų biaučius darbus, prisidėjo dar darbininkų štraikai; štraikai platinasi vis labiau, apima vis daugiau dirbtuvių. Straikuojanti darbininkai reikalauja ne tik teisingesnio užmokeščio už savo darbą, bet teipogi politiškos laisvės ir užbaigimo karės. 8000 darbininkų įsiveržė Peterburge į rando spausuves ir išvairė dirbančius darbininkus. Randas, kad nezerinti darbininkų, uždarė savo spausuves. Ant štraikių prisakymo uždaro vis daugiau privatiškų dirbtuvių. Randas bijosi, kad štraikas ne išsiplatintų ant visos Maskolijos, bijosi labiau darbininkų maitių negu japoniečių. Iš tikro, valdant Maskoliją urėdinkams, jie nustumė visą kraštą į tokias sanlygas, į tokį vargą, kad žmonės ilgiau ne gali kęsti jų neapbružiuoto viešpatavimo. Darbininkai atsisaukė prie caro su reikalavimu, kad juos gelbėtų, nes tos sanlygos kaip dabar, žmonės negali gyventi. Darbininkai reikalauja ne tik didesnių algų bet ir 8 valandų darbo dienos; jie reikalauja, kad caras iki nedėlios dienos ant jų prašymų duotų atsakymą. Darbininkų vadovas, popas Gopon rengia susirinkimus; nors tas Maskolijoje uždrausta, randas ne darys minėto popo užkabinėti, kadangi jeigu jį suareituotų, pasikeltų visi Maskolijos darbininkai. Savo atsiliepime į carą darbininkai sako, jog tokiose sanlygose kaip dabar, geriau kad darbininkai ir visa Maskolija prazūtų. Dabar vien Peterburge štraikuoją jau 100000 darbininkų.

Vakariniuose Vokietijoje štraikuoją 200000 angliečių; dirba tik 11 kastynių su 5000 darbininkų. Anglinės kompanijos, vietoj sutraikusių darbininkų, stengiasi iš Austrijos, ypač iš Galicijos, Šeizijos ir Čekijos, parsitraukti darbininkus, bet iki šiol rasti, kiek reikia, darbininkų nepasisekė. Kompanijos siulo didesnes negu Austrijai algas ir kelione geležinkeliais dykai. Dėl stokos anglų, atsejo sumazinti darbą daugelyje dirbtuvių, ypač žymiai sutrumpino darbą medvilnės ir cemento dirbtuvėse. Į Ruhr apskritį, kur yra daug dirbtuvių, atgabendą jau 175-000 tonų anglų iš Anglijos; Bremos ir Hamburgo garlaivų kompanijos teipogi gabeną iš Anglijos. Mano, kad dėl stokos anglų, 100000 visokių dirbtuvių darbininkų į trumpą laiką atsisar be darbo.

Maskvos laikraštis „Russkoje Slovo“ rašo, jog neseniai į Irkucką atgabendą tirtinetoją Ochocko apskritį, Siberijoj, Petropavlovsko pavietio viršininkų Silnickij, Silnickij atkako į Kamčatką pagelbėti čiabuviams maskolių išnaudojiamiesi ir demoralizuojiamiesi su degtine. Kova pasibaigė tuom, kad Silnickij, ant prisakymo buvusio vidaus ministerio Plehvs, likosi išsėstas į Jakucką, Silnickij, jo pačią į pagelbininką, be jokio tirtinėjimo, kaip po bėpročio, atgabendą į Jakucką. Nuo gubernatoriaus Priamurinio krašto atėjo paskui telegramas su prisakymu ne leisti Silnickij į Peterburgą, kadangi jis ten galėtų daug nemalonių žinių išplatinti. Teip mat caro gubernatoriai bijosi teisybės.

Į Peterburgą rašo, jog 8000 darbininkų Steglitzo medvilnės dirbtuvių pareikalavo 8 valandų darbo dienos; jeigu reikalavimas jų nebus išpildytas, jie pasirengę štraikuoti. Sutraukia 12000 darbininkų Putilovo ir prancūziškos kompanijos mašinų dirbtuvių, teipogi darbininkai naujų laivų varstų. Sutraukė kariuomenę dabo- li štraikai apimtas dirbtuves. Menas, kad prie štraikų pristat 20000 darbininkų Obuchovo plieno dirbtuvių, o toliau gal prie štraikų pristatos su viršum 100000 visokių dirbtuvių darbininkų.

Pereitą sanvairę Londono laikraščiai paleida paskalbą, buk ant Kaukazo, Maskolijoje, aplinkinėse Semachos siautė smarkus žemės drėbėjimai, nuo kurių prazūvo net keli šimtai žmonių. Maskoliškas randas vieno garsina, kad žinia ta išmislyta, kad ant Kaukazo žemės drėbėjimo dabar visai ne buvo. Šitame atsitikime maskoliški rando pagarsinimai galima tikėti, kadangi žemės drėbėjimai neturi susiršimo su politika, todėl apie jį slėpti nėra reikalo.

Vokietijos randas, kuriam priguli geležinkeliai randas juos dar prie Bismarkio išiprko nuo privatiškų kompanijų; Vokietijoje dabar nėra privatiškų geležinkelių: yra tik prigulinti rando ir provincijoms, nusprendė, ant linijų nuo Berlyno į Hamburgą ir nuo Berlyno į Pottsdamą, traukių varymu prietaisų elektrika vietoj garo. Mat traukiai varomi elektros gali bė-

ti beveik dusyk greičiau už varomus garu.

Pasibaigė dideli štraikai kerosino sėminyčiose Baku apskrityje, ant Kaukazo. Sutartis terpb darbininkų ir sėminyčių savininkų likosi padaryta ant sekančių išlygų: nuo dabar paprasti darbininkai dirbs po 9 val., o amatininkai 8 val. ant dienos. Darbdaviai turi duoti darbininkams: kurą, vandenį, šibūrį ir kambarį. Darbininkai gaunanti mėnesines algas turi bet užmokėti už visą štraiką, o gaunanti algas kas sanvairę už pusę to laiko.

Mieste Theodozijoje, pietinėje Maskolijoje, laike peržiūrėjimo kariuomenės, caro jenerolas Czetvorkin, išsitraukęs kardą, užpuolė ant susirinkusių žiurėti vaikų ir pradėjo kapoti: 4 vaikus su visu sukapojo, o 10 sunkiai sužeidė. Turbut vaikus palikė už japoniečių, kaip Rozdestvensky anglieškas žvejų valtis palikė už japonišką laivynę. Gal caro jenerolas buvo girtas ir nežinojo, ką daro?

Japoniečiai rengiasi Port Arthur uostą pylimais atskirti nuo jurių ir iš jo išsemti vandenį. Tas rando išštos ne mažai pinigų, bet kad ant dugno guli daug maskoliškų kariškių laivų, kuriuos tokiu būdu galima greičiausiai išgriebti ir sutaisyti, tai japoniečiai tiki, kad darbas apsimokės, kadangi išgriebti ir sutaisyti maskoliški laivai žymiai sudrūtų japonišką karišką laivynę.

Anglijoj maskoliškas randas pasamdė angliešką garlaivį „Powderham“ nugaubinti anglis į Vladivostoką. Atkakus garlaivui į Činų portą Woening, į jurininkai atsisakė plaukti toliau, bijodami japoniečių. Kitų jurininkų Činuose rasti negalima, todėl „Powderham“ su anglimis turi laukti Činų porte, o maskoliai ne gauna Anglijoj pirktų anglų.

Ant karės lauko maskoliško kariuomenės užgimė tikėjimiskai vaidai terpb tikrų maskolių. Mat ant karės lauko, terpb kitko, apsupimui sentikių maskolių atkako jų popai, bet juos išvijo caro oficiališkai popai. Tie cariniai veržiasi ir prie sentikių su savo ceremonijomis, bet tie caro popų nepriešlaidžia. To dar reikėjo ant parodymo visos netvarkos caro viešpatystėje.

Maskoliškas revoliucionierius Nelko stegėsi ties Brodais į Lenkiją iš Austrijos gabenai daug revoliucionieriškų raštų, bet maskoliškos valdžios apskundė koks ten kontrabandėnis. Ant einančio per rubežį Nelko užpuolė maskoliški sargai; jis vieno gelbėto perlovė ir laimingai sugrįžo atgal į Austrijos pusę.

Šiaurinėje Grekijoje ir Tessalijoje 20 d. sausio siautė smarkus žemės drėbėjimai. Laike tų žemės drėbėjimų vienas didelis kaimas likosi su visu išgrautas; prazūvo čia daug žmonių. Grekijoje, ypač aplinkinėse Spartos, dideli tvanai. Lytus dar nesiliauja, todėl reikia laukti dar didesnių tvanų.

Netoli Schewen susidaužė finiškas garlaivys „Helsingfors“. Išsėstas gelbėti žmonis garlaivys „Protector“ užbėgo ant uolų ir paskendo. Prie to du žmonės „Helsingfors“ prigėrė, prigėrė teipgi 3 jurininkai „Protector“ ir vienas gelbėtojas atkakęs nuo kranto.

Ant susirinkimo Vokietijos daktarų, atsibuvusių Berlyne, pagarsėjus vietoje savo moksliškais ištirimais profsior Muencheno universiteto Hahn, išreiškė nuomonę, jog šį pavasarį išsiplatys cholera po visą Maskoliją iki Vokietijos rubežių.

Paryžiuje, kasant olas požeminio geležinkelio linijai, prikaskė gerai išsilaikius skelėtą priekvarinio sutrėmimo, mamuto. Kaip rodo skeletas, čia rastas mamutas skyrėsi nuo amerikoniškų: Paryžius užėmė tarp terpb nosarių ir vėlesnių mamutų.

Mieste Lodz, Lenkijoje, 14 d. sausio pulkai darbininkų kėlė ne priklankias rando demonstracijas. Ant išvaikymo demonstrantų paskūkė kariuomenė. Kareiviai tuos rando pradėjo šaudyti į pulkus be ginklių darbininkų ir daug jų užmušė, o dar daugiau pavėję.

Ant gabenančio iš New Yorko į Cete 1838 tonas kerosino garlaivį „Marpesia“ atsitiko eksplozija, kurios laivas likosi išardytas. Eksplozijos 11 jurininkų likosi užmušti, kitiems pasisekė prisigriebti Bermudų salų.

Pereituose metuose į Argentiną atkako iš viso 180000 atievių. Kiek tame skaitliuose buvo lietuvių, nežinia, daugiausiai atkako italų; kiti traukiai varomi elektros gali bė-

Šveicarijos randas išsiuntinėjo į visus civilizuos žemės kraštus užprašymą atsiųsti delegatus ant konferencijos apie apsaugojimą darbininkų. Minėta konferencija prasidės 8 d. gegužio mieste Berne, Šveicarijoje.

Varšavos laikraštis „Kurjer Warszawski“ skaitlių neturindžių darbą darbininkų Lenkijoje paduoda ant 800000. Tokius mat vaizius išduoda caro rando pradėta be jokio reikalo karė!

Vengrijoj atsibuvo rinkimai naujų parlamento pasiuntinių. Rinkiniai neapsiejo be muštynių, kuriose 78 ypatos likosi užmuštos, o sužeistų skaitlių paduoda ant 77.

19 d. sausio, Meksike, netoli Cabači, Yaqui indijonai užpuolė ant vaziuojančių per jų teritoriją keleivių ir užmušė 4 ukėsus Sovietų Valstijų ir vieną meksikoną.

Tin jurių siaurumoj japoniečiai pagavo vokišką garlaivį „Bawtry“, kuris iš Kiautschau gabenao maisto produktus ir medėgą laivų taisyti į Vladivostoką.

Buvęs repablikos Oranijos prezidentas Stejn sugrįžo iš Europos ir apsigyveno ant savo farmos, ku-rią Anglijos randas jam atidavė atgal.

Vengrijos sostinėje, Peszte žandarai stengėsi išvaikyti liberalų-susirinkimą, šaudydami į žmonių pulką, ir pavėję keturias ypatas.

Maskolijoje, ant Kaukazo, aplinkinėse Semachos siautė smarkus žemės drėbėjimai, laike kurių prazūvo keli šimtai žmonių.

Norvegijoje, aplinkinėse Naesdali, nusirutusių nuo kalno uolų šmotų 69 ypatos likosi užmuštos.

Nauji Rasztai

Valna Maskolijos su Japonija. Parazės Kapsenės. Tiltas. 1904 m. Išeista Draugo organizacijos. 16 pusl.

Šitoje knygtėje aiškinamos priežastys, kurių dėl pakilo karas; kaip jis maskoliams sekasi; mobilizacija ir susipraskim, kur autorius aiškina mus pareigas, ką mes privalome daryti, kaip išnaudoti karą pradėtą karą ant mūsų tautes, kurios nors knygtėje naujo nėra, daugiausiai yra atkartojami atsilaukimai tos pačios Draugo organizacijos išleisti, bet ji vėl verta skaitymo, ypač Lietuvos žmonės privalo ją skaityti, jog ras geresnį išaiškinimą karės negu visuose perleistuose per maskolišką cenzūrą raštuose.

Naujas vejas papotė. Išeista Draugo organizacijos. 8 pusl.

Yra tai atsilaukimas Draugo organizacijos, kuri daug jau panašią į svietą paleido. Tilpo jis Nr. 3, „Draugo“, o dabar skryium išleistas. Aiškinami čia dabartiniai prietiki Maskolijoje, skirtumas valdymo būdo užmušto Plehvs, kuris kitokio būdo valdymo kaip su kumščia, sodydams pulkus ne kaltų žmonių į kalėjimus suprasti negalėjo ir Sviatopolk Mirskio, ant kurio ypač musų konservatistai teip daug vilčių padėjo, kad net padėkavones jam siuntė. Iš tikro vienok mirė Plehvs ir Mirskio yra tie pats, tik keliai, kuriais eidami tikisi tuos galutinius mierius atsiekti, yra ne vienokio. Teip mes lietuviai, kaip ir kitos Maskolijos taautos ir pats maskoliai ir nuo Mirskio ne sulauks nieko žmogaus, randas iš gero noro nieko žmogaus ne duos, jeigu duos kokius trupinius, tai tik žmonių privertus.

Pranešimas.

Kankinių reikaluose.

Susitvėrus pėrnai „Kankinių Kasai“ pačio Lietuvoj (apie tai buvo pagarsinta, nekaitant Amerikos laikraščių, teipgi „Darb. Balso“ Nr. 12 p. m., „Varpo“ ir „Ukininko“ Nr. 12 p. m.) ir susiorganizavus jos Komitetui, visus tarpininkystes reikalus tarp pastarojo ir „Amerikos Kankinių Komiteto“, o teip ir kitų „Kank. Kas.“ Komiteto užsienio reikalus buvo apsiėmusi iki laiko vesti vienkart abi „Varpo“ ir „Ukininko“ ir „Darb. Balso“ redakcijai. Tokiai vienok abiejų redakcijų, gyvenančių viarprie vietoje, varomas darbas buvo; todėl gynai techniskų priežastų, labai kėblus ir galų gal pasidarė visai negalimas. Prisiėjo „Kank. Kas.“ Komitetui pasirinkti visai atskirą savo užsienio atstovą, kurs galėtų vesti „Kank. Kasos“ Komiteto reikalus užsienyje ir tarpininkauti terpb jo „K. K.“ Komiteto ir „Amerikos Kankinių Komiteto“.

Tuo „Kankinių Kas.“ Komiteto užsienio atstovu teko likti man, žemiaus pasirašusiam.

Pranešdamas apie tai musy visuomenę, skaitau už reikalingą teip gi priminti, kad aukos kankiniams galima siųsti po senovės visoms,

dar pėrnai paties „K. Kas.“ Komiteto nurodytoms redakcijoms („Darb. Balso“, „Varpo“ ir „Ukininko“, „Vienybės Lietuvių“ ir „Lietuvos“), kurios, pagarsinusios tas aukas savo organuose, nusijus jas ar „Amerikos Kankinių Komitetui“ [Amerikos laikraščių redakcijoms] ar „K. Kas.“ Komiteto užsienio atstovui [Vak. Europos laikr. redakcijoms]. Galų gale rando už naudingą teipgi pakinti, jog kankiniai, ar šep ypatos, nežinančios „Kank. Kasos“ Komiteto, o patyrusios apie reikalaujančius pašelpus kankinius, gali kreipties kankinių reikaluose su tam tikromis žiniomis ir nurodymais į augščiaus minėtąsias redakcijas [reikalaujantiems parankias ir greičiaus butų atsisaukus į „Darb. Balso“ ar „Varpo“ ir „Ukininko“ redakcijas], kurios per užsienio atstovą galės pranešti gautasias žinias „Kank. Kasos“ Komitetui.

Gruodžio mėn. 1904 m. „Kankinių Kasos“ Komiteto užsienio atstovas,

A. Vardas.

„Kankinių Kasos“ apyskaita už pirmąjį pusmetį (12. XII. 03-2. V. 04).

Įžengiamoj pasargai. „Kankinių Kasos“ pinigai dalijasi į dvi dali: viena dalis yra „Kank. Kasos“ Komiteto rankose; antroji gi guli rezerve ar konspiacijos reikalams pas tojo Komiteto užsienio atstovą.

I. UZSIENIO ATSTOVO* APYSKAITA.

Atsięsta iš „Darbininkų Balso“ redakcijos r. 10.38

Iš Amerikos Kankinių Komiteto atsięsta 200.00

Įimta rubl. 310.38

II. IŠLEIDIMAI.

Nusięsta, pildant „K. Kasos“ Komiteto nusprendimą vienam kankiniui 50.00

Nusięsta „Kank. Kasos“ Komitetui 250.00

Pačtas ir korespondencija 3.20

Iš viso išleista rubl. 303.20

Iš viso įimta rubl. 310.38

III. KOMITETO APYSKAITA.

Įimtas.

E. A. r. 6.00

A. A. 10.00

N. K. 5.00

N. K. 5.00

Pinigai, likę nuo vieno spektaklio 5.21

M. R. 2.50

Varšavietis 3.00

Iš Amerikos Kank. Komiteto atsięsta 250.00

P. L. S. D. 30.00

Surinkta 1.38

Iš Odesos 5.00

Nuo Spindulio 12.00

Zanavyko draugystė 3.15

Agotos Kamp. auka 13.00

S. 2.00

